

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **97931** (13) **U**
(51) МПК
G01N 33/12 (2006.01)

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: **u 2014 11787**
(22) Дата подання заявки: **31.10.2014**
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: **10.04.2015**
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: **10.04.2015, Бюл.№ 7**

(72) Винахідник(и):
Богатко Надія Михайлівна (UA),
Букалова Наталія Володимирівна (UA),
Приліпко Тетяна Миколаївна (UA),
Груба Анна Михайлівна (UA),
Богатко Денис Леонідович (UA)
(73) Власник(и):
Богатко Надія Михайлівна,
вул. Академіка Вула, 6, кв. 97, м. Біла Церква, Київська обл., 09100 (UA),
Букалова Наталія Володимирівна,
вул. Героїв Чорнобиля, 5, кв. 78, м. Біла Церква, Київська обл., 09100 (UA),
Приліпко Тетяна Миколаївна,
вул. Князів Коріатовичів, 21/10, кв. 29, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., 32300 (UA),
Груба Анна Михайлівна,
вул. Леваневського, 66, кв. 54, м. Біла Церква, Київська обл., 09100 (UA),
Богатко Денис Леонідович,
вул. Щорса, 85-а, кв. 50, м. Біла Церква, Київська обл., 09100 (UA)

(54) СПОСІБ БАКТЕРІОСКОПІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ОБСІМЕНІННЯ М'ЯСА ПТИЦІ МІКРООРГАНІЗМАМИ

(57) Реферат:

Спосіб бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці мікроорганізмами включає використання вирізаного із глибини 1,0-1,5 см шматочка м'яса площею $2,0 \times 2,5 \text{ см}^2$ та в подальшому фарбування препарату за Грамом у модифікації Хукера та мікроскопування за допомогою імерсійного масла зі збільшенням $90\times$ і окуляра - зі збільшенням $10\times$, та роблять на предметному скельці із шматочка м'яса 2 мазка-відбитка і підрахунок кількості мікроорганізмів проводять не менше ніж у 10-15 полях зору і виводять середнє значення, враховуючи форму, спороутворення та фарбування мікроорганізмів та оцінюючи ступінь обсіменіння м'яса.

UA 97931 U

Корисна модель належить до сільського господарства, зокрема до ветеринарної медицини, і може бути використана для визначення ступеня обсіменіння м'яса птиці при визначенні його безпеки у виробничих лабораторіях на потужностях по переробці м'яса птиці, птахопереробних підприємствах та підприємствах по реалізації та зберіганні м'яса птиці (оптові бази, супермаркети, магазини), у державних лабораторіях ветеринарної медицини та у лабораторіях ветеринарно-санітарної експертизи на агропромислових ринках. За результатами цього метода можна отримати кількісні показники при оцінці ступеня обсіменіння м'яса птиці мікроорганізмами.

Аналогом корисної моделі є спосіб визначення ступеня свіжості м'яса яловичини та свинини мікроскопічним методом [1, 2], який базується на визначенні кількості мікроорганізмів і ступені розпаду м'язової тканини шляхом фарбування за Грамом та подальшому мікроскопуванню в 25 полях зору у трьох мазках-відбитках на двох предметних скельцях. Недоліком даного методу є те, що він громіздкий та дає похибку від 10 до 25 %.

Прототипом корисної моделі є метод бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння риби, рибних продуктів мікроорганізмами [3], в якому визначають їхні морфологічні ознаки шляхом фарбування мазка-відбитка м'язової тканини риби на предметному скельці за Грамом у модифікації Хукера та подальшим мікроскопуванням та підрахуванням мікроорганізмів.

Недоліком даного методу є те, готується тільки один мазок-відбитком та використовується даний метод тільки для бактеріоскопічного оцінювання риби та рибопродуктів. Крім цього даний метод дає похибку у 15 % під час підрахування кількості мікроорганізмів лише тільки у 10 полях зору.

В основу даної корисної моделі поставлено задачу - розробити спосіб бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці мікроорганізмами шляхом зміни кількості мазків-відбитків м'яса, фарбування їх за Грамом у модифікації Хукера, а також зміни кількості полів зору під час підрахування мікроорганізмів.

Задача вирішується тим, що припікають поверхню м'яса птиці розжареним над полум'ям спиртівки шпателем, стерильними ножицями зрізують припечену поверхню м'яса і на глибині від 1,0-1,5 см стерильним скальпелем або ножицями вирізають шматочок м'яса площею $2,0 \times 2,5 \text{ см}^2$. Вирізаний шматочок м'яса беруть стерильним пінцетом і різними поверхнями зрізу прикладають до поверхні стерильного предметного скельця для отримання 2-х мазків-відбитків. Предметне скельце висушують на повітрі за температури навколишнього середовища, потім фіксують над полум'ям спиртівки шляхом триразового проведення крізь полум'я упродовж не більше ніж 2-3 секунд. У подальшому проводять фарбування мазків-відбитків за Грамом у модифікації Хукера:

- накладають смужку фільтрувального паперу, потім наносять на папір декілька крапель основного фарбувального розчину за Хукером на 0,5-1,0 хв, щоб фільтрувальний папір був повністю змоченим;

- предметне скельце з пофарбованими мазками-відбитками промивають струменем дистильованої води;

- на мазки-відбитки наносять піпеткою йодний розчин за Бурке на 0,5-1,0 хв;

- промивають мазки-відбитки етиловим спиртом із масовою часткою 96 %, потім занурюють предметні скельця у хімічну склянку ємністю 100 см^3 з етиловим спиртом із масовою часткою 96 % на 0,5-1 хв;

- промивають мазки-відбитки дистильованою водою;

- на промиті мазки-відбитки наносять спиртовий розчин фуксину із масовою часткою 0,5 % на 2-3 хв. і потім промивають дистильованою водою та просушують фільтрувальним папером.

Пофарбовані препарати розглядають за допомогою імерсійного масла зі збільшенням $90\times$ і окуляра - зі збільшенням $10\times$. Під час мікроскопування двох препаратів під мікроскопом переглядають мікроорганізми не менше ніж у 10-15 полях зору. У кожному полі зору на двох мазках-відбитках підраховують кількість мікроорганізмів і виводять середнє значення, а також визначають форму клітин (коки, мікрококи, паличкоподібні бактерії), спороутворення та відношення до фарбування за Грамом (Gr^+ мікроорганізми - набувають фіолетового забарвлення; Gr^- - червоного забарвлення). І в подальшому проводять бактеріоскопічне оцінювання ступеня обсіменіння м'яса.

Етапи вирішення даної задачі наведено у нижчезазначених прикладах.

Приклад 1. Для розробки методу використовують шматочок м'яса птиці площею $1,0 \times 1,5 \text{ см}^2$, що вирізаний на глибині від 0,5-1,0 см стерильним скальпелем або ножицями, прикладають його різними поверхнями зрізу до поверхні стерильного предметного скельця для отримання 1 мазка-відбитка. Предметне скельце висушують на повітрі за температури навколишнього середовища, потім фіксують над полум'ям спиртівки шляхом триразового проведення крізь

полум'я упродовж не більше ніж 2-3 секунд. У подальшому проводять фарбування мазків-відбитків за Грамом у модифікації Хукера. Пофарбовані препарати розглядають за допомогою імерсійного масла зі збільшенням $90\times$ і окуляра - зі збільшенням $10\times$. Під час мікроскопування одного мазку-відбитку препаратів під мікроскопом переглядають мікроорганізми не менше ніж у 15-20 полях зору. У кожному полі зору у мазку-відбитку підраховують кількість мікроорганізмів і виводять середнє значення, а також визначають форму клітин (коки, мікрококи, паличкоподібні бактерії), спороутворення та відношення до фарбування за Грамом (Gr^+ мікроорганізми - набувають фіолетового забарвлення; Gr^- - червоного забарвлення). І в подальшому проводять бактеріоскопічне оцінювання ступеня обсіменіння м'яса.

Приклад 2. Для розробки методу використовують шматочок м'яса птиці площею $1,5\times 2,0\text{ см}^2$, що вирізаний на глибині від 1,0-1,5 см стерильним скальпелем або ножицями, прикладають його різними поверхнями зрізу до поверхні стерильного предметного скельця для отримання 3-х мазків-відбитків. Предметне скельце висушують на повітрі за температури навколишнього середовища, потім фіксують над полум'ям спиртівки шляхом триразового проведення крізь полум'я упродовж не більше ніж 2-3 секунд. У подальшому проводять фарбування мазків-відбитків за Грамом у модифікації Хукера. Пофарбовані препарати розглядають за допомогою імерсійного масла зі збільшенням $90\times$ і окуляра - зі збільшенням $10\times$. Під час мікроскопування трьох мазків-відбитків під мікроскопом переглядають мікроорганізми не менше ніж у 20-25 полях зору. У кожному полі зору у 3-х мазках-відбитках підраховують кількість мікроорганізмів і виводять середнє значення, а також визначають форму клітин (коки, мікрококи, паличкоподібні бактерії), спороутворення та відношення до фарбування за Грамом (Gr^+ мікроорганізми - набувають фіолетового забарвлення; Gr^- - червоного забарвлення). І в подальшому проводять бактеріоскопічне оцінювання ступеня обсіменіння м'яса.

Приклад 3. Для розробки методу використовують шматочок м'яса птиці площею $2,0\times 2,5\text{ см}^2$, що вирізаний на глибині від 1,0-1,5 см стерильним скальпелем або ножицями, прикладають його різними поверхнями зрізу до поверхні стерильного предметного скельця для отримання 2-х мазків-відбитків. Предметне скельце висушують на повітрі за температури навколишнього середовища, потім фіксують над полум'ям спиртівки шляхом триразового проведення крізь полум'я упродовж не більше ніж 2-3 секунд. У подальшому проводять фарбування мазків-відбитків за Грамом у модифікації Хукера. Пофарбовані препарати розглядають за допомогою імерсійного масла зі збільшенням $90\times$ і окуляра - зі збільшенням $10\times$. Під час мікроскопування двох мазків-відбитків під мікроскопом переглядають мікроорганізми не менше ніж у 10-15 полях зору. У кожному полі зору у двох мазках-відбитках підраховують кількість мікроорганізмів і виводять середнє значення, а також визначають форму клітин (коки, мікрококи, паличкоподібні бактерії), спороутворення та відношення до фарбування за Грамом (Gr^+ мікроорганізми - набувають фіолетового забарвлення; Gr^- - червоного забарвлення). І в подальшому проводять бактеріоскопічне оцінювання ступеня обсіменіння м'яса.

Порівняльна оцінка результатів випробування вищезазначених способів бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці до прототипу наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння способів бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці до прототипу

№ п/	Показники, що порівнюються	Прототип	Приклади		
			1	2	3
1.	Складові методу:				
	Глибина розрізу м'яса, см:	1,0-1,5	0,5-1,0	1,0-1,5	1,0-1,5
	Площа шматка м'яса, см^2	$2,0\times 2,5$	$1,0\times 1,5$	$1,5\times 2,0$	$2,0\times 2,5$
	Кількість мазків відбитків	1	1	3	2
2.	Час фіксування мазків-відбитків із м'яса, с	2-3	2-3	2-3	2-3
3	Метод фарбування мазків-відбитків м'яса	за Грамом у модифікації Хукера	за Грамом у модифікації Хукера	за Грамом у модифікації Хукера	за Грамом у модифікації Хукера

Продовження табл.1 1

Порівняння способів бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці до прототипу

№ п/	Показники, що порівнюються	Прототип	Приклади		
			1	2	3
4.	Експозиція проведення фарбування, хв.	4,5-8,0	4,5-8,0	4,5-8,0	4,5-8,0
5.	Мікроскопія мазків-відбитків за допомогою імерсійного масла	збільшення 90 ^x ; окуляр зі збільшенням 10 ^x	збільшення 90 ^x ; окуляр зі збільшенням 10 ^x	збільшення 90 ^x ; окуляр зі збільшенням 10 ^x	збільшення 90 ^x ; окуляр зі збільшенням 10 ^x
6.	Кількість досліджуваних полів зору	не менше ніж 10	15-20	20-25	10-15
7.	Швидкість визначення досліджу, хв.	15-20	30-32	40-42	20-22
8.	Стабільність показників по визначенню кількості мікроорганізмів в м'ясі птиці, %	91,2	81,0	83,5	95,5
9.	% співвідношення результатів досліджень до показників летких жирних кислот в м'ясі птиці	82,0-85,7	81,0-83,8	85,4-87,5	90,5-92,4
1	% співвідношення результатів досліджень до кількісних показників аміно-аміачного азоту	81,5-84,0	80,5-83,0	88,5-90,5	92,0-94,5

Дані таблиці 1 свідчать, що більш достовірні дані в порівнянні до показників визначення летких жирних кислот в м'ясі птиці - у 90,5-92,4 % та до результатів досліджень по кількісним показникам аміно-аміачного азоту в м'ясі птиці - у 92,0-94,5 % були отримані при застосуванні методу за прикладом № 3 [4]. Також найвища стабільність показників по кількості мікроорганізмів при обсіменіння м'яса птиці була за прикладом № 3-95,5 %.

Використовуючи метод за прикладом № 3, ми провели бактеріоскопічне оцінювання ступеня обсіменіння мікроорганізмами м'яса птиці на 38 пробах: м'ясо птиці свіже - 14 проб, м'ясо птиці сумнівної свіжості - 12 проб, м'ясо птиці несвіже - 12 проб. Попередньо проби м'яса птиці були досліджені на встановлення ступеня свіжості загальноприйнятими методами (органолептичним [5], фізико-хімічними - величина рН, кількість летких жирних кислот та аміно-аміачного азоту [4, 6]). Результати наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники загальноприйнятих методів та бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці мікроорганізмами за прикладом № 3

№/№	Показники	Ступінь свіжості мяса птиці		
		свіже (n=14)	сумнівної свіжості (n=12)	несвіже (n=10)
1.	Величина рН м'яса	5,9±0,1	5,5±0,1	5,1±0,1
2.	Кількість ЛЖК, мг КОН	3,74±0,08	6,34±0,18	11,09±0,42
3.	Кількість аміно-аміачного азоту, мг	0,68±0,04	1,45±0,05	2,06±0,16
4.	Бактеріоскопічне оцінювання м'яса, (кількість мікроорганізмів)	6±2	14±2	64±6

Проведеними дослідженнями встановлено, що при підрахуванні мікроорганізмів у свіжому м'ясі птиці виявляли більшість коків, як G^+ так і G^- ; у м'ясі птиці сумнівної свіжості - виявляли

коки, мікрококи та паличкоподібні мікроорганізми G_r^+ та G_r^- ; у несвіжому м'ясі птиці - переважали паличкоподібні мікроорганізми G_r^+ та G_r^- . Ці дані були стабільними та достовірними, отже ці показники можна використовувати при бактеріоскопічному оцінюванні ступеня обсіменіння м'яса птиці мікроорганізмами.

5 Крім цього, слід зазначити, що метод є простим у виконанні, а його результати дають конкретні кількісні показники по ступеню обсіменіння м'яса птиці мікроорганізмами.

Метод за прикладом № 3 нами пропонується як кількісний спосіб бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці поряд з іншими методами визначення свіжості м'яса. Метод має перевагу перед існуючими кількісними методами визначення ступеня свіжості м'яса в тому, що результати мають конкретне, достовірне кількісне значення.

Джерела інформації:

1. ГОСТ 23392-78 Мясо. Методы химического и микроскопического анализа свежести мяса. - М.: Госстандарт, 1978. - 9 с.

2. ГОСТ 21237-75 Мясо. Методы бактериологического анализа. - М.: Госстандарт, 1975. - 26 с.

3. ДСТУ 4895:2007 Риба та рибні продукти. Метод бактеріоскопічного оцінювання. - Київ: Держспоживстандарт України, 2008. - 7 с.

4. ГОСТ 7702.1-74 Мясо птицы. Методы химического и микроскопического анализа свежести мяса. - М.: Госстандарт, 1974. - 10 с.

5. ГОСТ 7702.0-74 Мясо птицы. Методы отбора образцов. Органолептические методы оценки качества. - М.: Госстандарт, 1974.

6. Богатко Н.М. Ветеринарно-санітарна експертизи м'яса свійської птиці (для слухачів ІПНКСВМ, студентів та магістрантів ФВМ): Методичні рекомендації / Н.М. Богатко, В.В. Власенко, П.Д. Константинов та ін. - Біла Церква, 2009. - 75 с.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Спосіб бактеріоскопічного оцінювання ступеня обсіменіння м'яса птиці мікроорганізмами, що включає використання вирізаного із глибини 1,0-1,5 см шматочка м'яса площею $2,0 \times 2,5 \text{ см}^2$ та в подальшому фарбування препарату за Грамом у модифікації Хукера та мікроскопування за допомогою імерсійного масла зі збільшенням $90\times$ і окуляра - зі збільшенням $10\times$, який **відрізняється** тим, що роблять на предметному скельці із шматочка м'яса 2 мазка-відбитка і підрахунок кількості мікроорганізмів проводять не менше ніж у 10-15 полях зору і виводять середнє значення, враховуючи форму, споруутворення та фарбування мікроорганізмів та оцінюючи ступінь обсіменіння м'яса.

Комп'ютерна верстка Д. Шеверун

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601